ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Šárky Neuwirthové a soudců JUDr. Daniely Kabátové a JUDr. Martina Putíka, Ph.D., ve věci

žalobce: **Igor P.**, narozený dne xxx
bytem xxx
zastoupený advokátem JUDr. Ivo Žižkovským
sídlem Americká 60, Staňkov I, 345 61 Staňkov

proti
žalované: **M & M Reality Invest a. s.**, IČO 06048111
sídlem Nádražní 535/15, Moravská Ostrava, 702 00 Ostrava
zastoupená advokátem Mgr. Peterem Harmečkem
sídlem Macharova 302/13, Přívoz, 702 00 Ostrava

o zaplacení 223.883 Kč s příslušenstvím, 187.737 Kč s příslušenstvím, 38.684 Kč, 1.267.178 Kč a 1.036.308 Kč

k odvolání žalobce i žalované proti rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 17. 7. 2023, č. j. 27 C 74/2020-229,

takto:

I. Rozsudek okresního soudu se v odstavcích I., II., IV. a V. výroku **potvrzuje**.

II. V odstavci III. výroku se rozsudek **mění** tak, že žalovaná **je povinna zaplatit** žalobci na náhradě nákladů řízení částku 279.677 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám JUDr. Ivo Žižkovského, advokáta sídlem Americká 60, Staňkov.

III. Žalovaná **je povinna zaplatit** žalobci náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 62.449 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku, k rukám JUDr. Ivo Žižkovského, advokáta sídlem Americká 60, Staňkov.

Shodu s prvopisem potvrzuje Eva Pinkavová.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem okresní soud uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 2.117.867,23 Kč spolu s 8,50 % úrokem z prodlení z částky 4.980,36 Kč od 10. 3. 2018 do zaplacení do tří dnů od právní moci rozsudku. Žaloba v části, ve které se žalobce domáhal po žalované zaplacení částky 223.883 Kč s 8,05% úrokem z prodlení od 28. 8. 2017 do zaplacení, částky 187.737 Kč s 8,05% úrokem z prodlení od 25. 9. 2017 do zaplacení, částky 33.883,64 Kč s 8,50% úrokem z prodlení od 10. 3. 2018 do zaplacení, částky 117.748,98 Kč a částky 72.850,15 Kč, byla zamítnuta. Žalované byla uložena povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 244.042,20 Kč k rukám zástupce žalobce do tří dnů od právní moci rozsudku. Žalobci byla uložena povinnost zaplatit na náhradě nákladů řízení státu České republice na účet Okresního soudu v Ostravě částku 1.861 Kč a žalované částku 6.230 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

2. Okresní soud vyšel ze zjištění, že mezi předchůdkyní žalobce a předchůdkyní žalované byla dne 7. 6. 2017 písemně uzavřena smlouva na rekonstrukci bytu mezi jiným v ulici xxx a v ulici xxx v xxx a předchůdkyně žalované za to předchůdkyni žalobce zaplatí odměnu dle Smlouvy č. 1 částku 267.895 Kč a dle Smlouvy č. 2 částku 337.859 Kč. Předchůdci obou účastníků, a to prostřednictvím žalobce a Petry F., tehdy P., se dohodli, že budou uskutečněny další práce nad rámec písemného ujednání ohledně bytu v ulici xxx, za které žalovaná zaplatí předchůdkyni žalobce celkem 439.431,10 Kč. Dále bylo ve Smlouvě 1, stejně jako ve Smlouvě 2 ujednáno, že pokud předchůdkyně žalované nezaplatí předchůdkyni žalobce nějakou část dohodnuté odměny, musí předchůdkyně žalobce dále zaplatit 0,5 % denně z dlužné částky za každý den prodlení, dokud k zaplacení nedojde. Předchůdkyně žalované na základě Smlouvy 1 mezi jiným vyúčtovala dvěma fakturami dne 28. 7. 2017 částku 187.737 Kč, respektive částku 223.883 Kč a na základě Smlouvy 2 fakturou ze dne 29. 7. 2017 s datem splatnosti 3. 10. 2017 částku 83.000 Kč. Požadované částky nebyly právní předchůdkyní žalované ani žalovanou zaplaceny a částka 83.006 Kč byla zaplacena dne 17. 10. 2017. Žalobce pak v souladu se smlouvou 1 a smlouvou 2 vyúčtoval sankce za opoždění se zaplacením třech zmíněných částek, tedy 0,5 % denně z dlužných částek, a to z částky 223.883 Kč za dobu od 28. 8. 2017 do 2. 10. 2020 částku ve výši 1.267.178 Kč a z částky 187.737 Kč za dobu od 25. 9. 2017 do 2. 10. 2017 částku 1.036.308 Kč, z částky 83.006 Kč za dobu od 3. 10. 2017 do 17. 10. 2017 částku ve výši 5.810 Kč. Předchůdkyně žalobce uplatnila původně u Krajského soudu v Ostravě dne 20. 9. 2018 žalobou nároky vyplývající mezi jiným ze Smlouvy 1 a Smlouvy 2, o kterých bylo vedeno řízení u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 18 C 83/2019, toto řízení bylo dne 12. 9. 2019 pro nedostavení se účastníků řízení k jednání přerušeno. Usnesením ze dne 22. 9. 2020 č. j. 18 C 126/2018-65, které nabylo právní moci 16. 10. 2020, bylo řízení zastaveno. Žaloba na zaplacení žalovaných částek byla podána 5. 10. 2020, žalovaná namítla promlčení všech nároků.

3. Okresní soud dospěl k závěru, že nedošlo k přerušení běhu promlčecí doby za dobu řízení u okresního soudu vedeného pod sp. zn. 18 C 83/2019, když zde byly uplatněny nároky ze Smlouvy 1 a Smlouvy 2, neboť nebyl podán návrh na pokračování řízení dle ust. § 111 odst. 4 o. s. ř. a je na věc třeba pohlížet z hlediska promlčení tak, jako by řízení vůbec nebylo zahájeno a nedošlo tedy ke stavení promlčecí lhůty (§ 648 o. z.).

4. Tříletá subjektivní promlčecí lhůta dle § 629 odst. 1 o. z. začala běžet u nároku na zaplacení částky 233.883 Kč a 187.737 Kč od 28. 7. 2017, kdy věřitel, tj. právní předchůdkyně žalobce mohla poprvé požádat o splnění dluhu, neboť v tyto dny vystavila fakturu na žalované částky č. 117016 a č. 117014. I pokud by promlčecí doba začala běžet ode dne splatnosti faktur, počala by běžet dne 28. 8. 2017, respektive 25. 9. 2017 (NS ČR 31 Cdo 3125/2022).

5. Okresní soud dospěl k závěru o určitosti ujednání o smluvních pokutách s odkazem na rozhodnutí NS ČR 23 Cdo 4327/2014, kdy je-li smluvní pokuta sjednána pro případ porušení povinnosti tvořících ucelený a identifikovatelný soubor, aniž by bylo případné porušení jednotlivých povinností ve smlouvě konkretizováno, je naplněn požadavek určitosti.

Shodu s prvopisem potvrzuje Eva Pinkavová.

6. Pokud se týká promlčení nároku na zaplacení smluvní pokuty, okresní soud dospěl k závěru, že tento nárok se promlčuje zvlášť, nezávisle na pohledávce, kterou taková smluvní pokuta zajišťuje (29 Odo 847/2001). Povinnost zaplatit smluvní pokutu a její promlčení se řídí zásadně odlišnými pravidly, než je tomu u povinnosti zaplatit úrok z prodlení.

7. V řízení bylo prokázáno řádné provedení díla, objednatel nemá právo odmítnout převzetí stavby pro ojedinělé drobné vady, které samy o sobě, ani ve spojení s jinými nebrání užívání stavby. Smlouva 1 neurčovala, jakým způsobem má dojít k fakturaci a vystavené faktury nemohly být v rozporu se Smlouvou 1.

8. Částku 439.431,10 Kč okresní soud rozpočetl na částku 223.407 Kč a 187.261 Kč. Žalovaná porušila smluvní povinnost tím, že nezaplatila žalobci částku, na kterou mu v souladu se vzájemnými ujednáními předchůdců účastníků řízení vznikl nárok.

9. Nároky žalobce na zaplacení dle Smlouvy 1 fakturovaných částek jsou promlčeny. To však nevylučuje, aby se věřitel domohl zaplacení smluvní pokuty vzniklé před promlčením zajištěného práva, což znamená, že dojde-li k promlčení pohledávky z hlavního závazkového vztahu, stává se nevymahatelnou i smluvní pokuta z vedlejšího závazkového vztahu, na níž vzniklo právo po promlčení zajištěné pohledávky (NS ČR 33 Cdo 2637/2008). Žalobce tak má nárok na zaplacení smluvních pokut vyplývajících ze Smlouvy 1 za dobu od 5. 10. 2017 do 29. 7. 2020, neboť za dobu od 28. 8. 2017 do 4. 10. 2017, respektive za dobu od 25. 9. 2017 do 4. 10. 2017, jsou nároky žalobce promlčeny a po datu 29. 7. 2020 nelze smluvní pokuty požadovat s ohledem na promlčení zajištěných pohledávek. Žalobci tak vznikl nárok na zaplacení smluvní pokuty ve výši 0,5 % z částky 223.407 Kč za 1029 dnů prodlení, tj. za dobu od 5. 10. 2017 do 29. 7. 2020, tj. na částku 1.149.429,02 Kč a na zaplacení smluvní pokuty ve výši 0,5 % z částky 187.261 Kč za 1029 dnů prodlení, tj. za dobu od 5. 10. 2017 do 29. 7. 2020 ve výši 963.457,85 Kč.

10. Z faktury č. 117017 náleží žalobci, vzhledem k vznesené námitce promlčení, smluvní pokuta za dobu od 5. 7. 2017 do 16. 7. 2017, tj. za 12 dnů, což činí z částky 83.006 Kč, při ujednání o 0,5% smluvní pokutě denně za prodlení, částku 4.980,36 Kč.

11. Okresní soud dospěl k závěru, že není důvodná moderace obou smluvní pokut ve smyslu § 2051 o. z., když úvahy o nepřiměřenosti sjednané smluvní pokuty se logicky mohou upínat toliko k těm okolnostem, které tady bylo v době jejího sjednání. Zda smluvní pokuta sjednaná v nepřiměřené výši byla, nelze posuzovat z pohledu skutečností, které nastaly až poté, kdy byla smluvní pokuta v určité výši sjednána. Nepřiměřenost smluvní pokuty sjednané formou určité sazby za stanovenou časovou jednotku proto nelze usuzovat z její celkové výše, je-li důsledkem dlouhodobého prodlení (31 Cdo 927/2016). Pouze okolnost spočívající v tom, že smluvní pokuty v dané věci jsou důsledkem dlouhodobého prodlení žalované, a že narostly do výše shora uvedené, nemůže sama o sobě vést k závěru, že by takové smluvní pokuty byly nepřiměřené a bylo třeba je moderovat soudem. Denní sazbu smluvních pokut ve výši 0,5 % z dlužné částky nelze v žádném případě považovat za nepřiměřenou, neboť obě smluvní pokuty zajišťovaly několikasettisícovou cenu díla a taková výše navíc byla sjednána mezi dvěma podnikateli.

12. Proti tomuto rozsudku podal žalobce včas odvolání, a to proti výrokům v odstavcích II., III., IV. rozsudku a domáhal se změny tak, že žalobě bude vyhověno. Uvedl, že soud měl zkoumat, zda k přerušení řízení a během tohoto přerušení docházelo k úmyslnému prodlužování řízení. Žalobce se domnívá, že z jeho strany k tomuto prodlužování v řízení nedocházelo, neboť se snažil svými návrhy vůči žalované dospět k případné dohodě, což žalovaná odmítala. Tím, že se oba účastníci nedostavili k řízení vedenému u Okresního soudu v Ostravě ve věci sp. zn. 18 C 126/2018, oba zavinili přerušení řízení. Žádný z účastníků nepodal návrh na pokračování v řízení podle § 111 odst. 4 o. s. ř. Žalobce je toho názoru, že pokud bylo řízení zastaveno, pak promlčecí lhůta mohla maximálně pokračovat v běhu po tomto pravomocném zastavení, a to až do doby doručení nového návrhu na zahájení řízení soudu. Usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 17. 12. 2019, č. j.

18 C 83/2019-65 bylo rozhodnuto o spojení věcí. Žalobce je toho názoru, že během přerušení řízení soud takovéto úkony činit nemůže.

13. Rovněž žalovaná podala odvolání proti rozsudku okresního soudu a domáhala se jeho změny tak, že žaloba bude v celém rozsahu zamítnuta. Uvedla, že nesouhlasí s tím, jakým způsobem se soud prvého stupně vypořádal s námitkou promlčení ve vztahu k žalobcem nárokovaným položkám za cenu díla. Žalovaná shledává jako promlčený celý žalobou uplatňovaný nárok, tedy jednotlivé díly či nároky týkající se vymáhaných smluvních pokut. Dojde-li k promlčení pohledávky z hlavního závazkového vztahu, stává se nevymahatelnou i smluvní pokuta z vedlejšího závazkového vztahu, na níž vzniklo právo po promlčení zajištěné pohledávky (NS ČR 33 Cdo 2637/2008).

14. V řízení nebylo prokázáno, že by jednotlivé vícepráce byly žalovaným schváleny, žalobce soudu nepředložil žalovaným podepsané části stavebního deníku. Schválení žalobcem nárokovaných víceprací dovozuje soud z domnělého e-mailu ze dne 26. 7. 2017, v němž měla údajně zástupkyně žalované paní Pašková napsat „OK, souhlasím s nabídkou." Tento závěr soudu je v přímém rozporu s právní úpravou kontraktace dle občanského zákoníku, v neposlední řadě odporuje i ujednání stran, jež je zachyceno v příslušné smlouvě o dílo. Dle § 561 o. z. k platnosti právního jednání učiněného v písemné formě se vyžaduje podpis jednajícího a dle § 564 o. z. vyžaduje-li zákon pro právní jednání určitou formu, lze obsah právního jednání změnit projevem vůle v téže nebo přísnější formě; vyžaduje-li tuto formu jen ujednání stran, lze obsah právního jednání změnit i v jiné formě, pokud to ujednání stran nevylučuje. Pokud si účastníci pro své právní jednání zvolí písemnou formu, lze tento sjednaný rozsah díla měnit pouze v již zvolené či přísnější formě. Daná e-mailová zpráva nenaplňuje zákonné požadavky kladené na právní jednání. Z provedeného dokazování lze mít za nesporné, že žalobce soudu nedoložil žalovaným podepsané části stavebního deníku a jelikož žalovaný neschválil příslušné žalovaným avizované vícepráce, nebyl žalobce oprávněn jejich provedení uplatňovat a žalovaný se tak nemohl dostat do prodlení, v čímž nemohl porušit žádnou zákonem ani smlouvou stanovenou povinnost.

15. Ujednání o smluvní pokutě je neplatné pro neurčitost. Z rozhodnutí NS ČR 23 Cdo 4281/2011 vyplývá, že není-li určena konkrétní povinnost zajištěná smluvní pokutou, nelze posoudit její přiměřenost k porušení dané povinnosti. Při posouzení výše přiměřenosti smluvní pokuty je rozhodná doba sjednání dohody o smluvní pokutě a posouzení přiměřenosti výše smluvní pokuty ke konkrétní povinnosti, a nikoliv až následně při porušení konkrétní povinnosti. Z tohoto důvodu sjednání výše smluvní pokuty pro porušení jakékoliv smluvní povinnosti je neurčité, neboť z tohoto ujednání nelze posoudit přiměřenost výše smluvní pokuty. Takové ujednání je neplatné podle § 37 o. z.

16. Žalovaná navrhovala, že pro případ, kdyby soud veškeré její námitky shledal jako nedůvodné, moderaci smluvní pokuty z důvodu její nepřiměřenosti. V tomto směru odkázala na rozhodnutí NS ČR 31 Cdo 2273/2022. Z toho mimo jiné vyplývá, že přiměřenost smluvní pokuty ve smyslu § 2051 o. z. se posuzuje s ohledem na to, jakým způsobem a za jakých okolností nastalo porušení smluvní povinnosti utvrzené smluvní pokutou a v jaké míře se dotklo zájmu věřitele, které měly být sjednáním smluvní pokuty chráněny. Soud nezkoumá nepřiměřenost ujednání o smluvní pokutě, nýbrž nepřiměřenost konkrétního nároku na smluvní pokutu. Přihlédne přitom nejen k okolnostem známým již v době sjednání smluvní pokuty, ale též k okolnostem, které zde byly při porušení smluvní povinnosti, jakož i k okolnostem, které nastaly po jejím porušení. Postup soudu při moderaci smluvní pokuty lze rozlišit na následující fáze – nejprve zjistí, jakou funkci měla smluvní pokuta plnit. Poté se zabývá konkrétními okolnostmi s přihlédnutím ke zjištění funkce smluvní pokuty. Zřetel přitom vezme na všechny okolnosti konkrétního případu, přičemž zhodnotí nejen okolnosti známé již v době sjednání smluvní pokuty, nýbrž též okolnosti, které byly dány při porušení smluvní povinnosti, jakož i okolnosti nastalé později, mají-li v samotném porušení smluvní povinnosti původ. Na základě těchto okolností zodpoví otázku, zda výše smluvní pokuty je přiměřená vzhledem k věřitelovým zájmům, které byly narušeny v důsledku porušení smluvní

povinnosti a měly být smluvní pokutou chráněny. Dospěje-li soud v předchozím kroku k závěru, že smluvní pokuta není nepřiměřená, případně nepodaří-li se mu na základě provedeného dokazování objasnit rozsah následků porušené smluvní povinnosti ve sféře věřitele, aby mohl učinit právní závěr o nepřiměřenosti nároku ze smluvní pokuty, nemůže nárok věřitele na smluvní pokutu snížit. V opačném případě soud ve třetím kroku sníží smluvní pokutu na přiměřenou výši se zřetelem k těm funkcím, které má plnit, s přihlédnutím k dohodě a významu zajišťované povinnosti.

17. Krajský soud z podnětu podaného odvolání přezkoumal rozsudek okresního soudu, jakož i řízení které předcházelo jeho vydání v souladu s ust. § 212 věta prvá a § 212a odst. 1 a 5 o. s. ř. a dospěl k závěru, že odvolání obou účastníků není důvodné.

18. Odvolací soud plně odkazuje na skutková zjištění, jak je učinil okresní soud. Zjištěné skutečnosti okresním soudem odpovídají provedeným důkazům, provedené důkazy okresní soud hodnotil zcela v souladu s ust. § 132 o. s. ř. jednotlivě i ve vzájemné souvislosti. Především v řízení byla spornou částka, kterou má žalovaná za provedené dílo zaplatit. Ve Smlouvě o dílo č. 1, jak ji označuje okresní soud, kdy předmětem díla byla rekonstrukce bytu ulice xxx, byla dohodnuta cena 267.895 Kč. Zároveň bylo v bodu 2. smlouvy ujednáno, že strany berou na vědomí, že později zaslané pokyny či požadavky budou považovány za samostatnou objednávku víceprací, jejíž případné potvrzení zhotovitelem bude provedeno v realizačním deníku díla, čímž se stávají závazné pro objednatele i zhotovitele. V bodu 7. bylo ujednáno, že zhotovitel vede od okamžiku zahájení prací realizační deník. V bodu 8. bylo ujednáno, že zhotovitel se zavazuje přistoupit na upřesnění a změny díla požadované objednatelem, pokud taková upřesnění nebo změny budou řešeny zápisem objednatele v realizačním deníku, či nabídkovém rozpočtu. Rozdíl ceny původního řešení a nového řešení zjistí smluvní strany z rozpočtu, nebo z výkazu výměr zpracovaných pro obě řešení. Výkaz výměr bude zpracován zhotovitelem a odsouhlasen objednatelem. Vícepráce smluvní strany definují jako práce, které nejsou předmětem této objednávky dle bodu 1. V bodu 15. bylo zároveň ujednáno, že strany smlouvy souhlasí s tím, že veškerá komunikace a udílení pokynů a jejich odsouhlasení, popřípadě požadavky a informace mohou být učiněna v písemné formě, prostřednictvím telefaxu nebo prostřednictvím elektronické pošty, a to se stejnou platností kteréhokoli z uvedených forem úkonů kterékoli ze smluvních stran. Okresní soud pak správně z provedených důkazů dovozuje, že z listiny označené jako protokol – xxx ulice s datem 18. 7. 2017 je zřejmé, že byly uskutečněny změny v podobě např. dispozice koupelny a kuchyně. Zásadní pak je e-mailová komunikace mezi žalobcem a Petrou P. (nyní F.) z konce července 2017, kdy na žalobcem zaslanou cenovou nabídku reagovala souhlasně e-mailem ze dne 26. 7. 2017, kdy odpověděla *OK, souhlasím s nabídkou.* Okresní soud pak rovněž provedl důkaz excelovou tabulkou obsahující jednotlivé práce a jejich dílčí ocenění, jakož i celkové, když tento důkaz byl proveden zároveň prostřednictvím přenosného počítače žalobce, kdy žalobce tuto e-mailovou komunikaci soudu a žalované jednak předestřel přímo v e-mailovém programu (o tom byl pořízen videozáznam a obsah CD je založen ve spise), jednak e-mail včetně přílohy přeposlal soudu v elektronické podobě. Ve vztahu k těmto e-mailům nebyla žalovanou uplatněna jakákoliv námitka vůči pravosti nebo obsahové správnosti listin. Podle Smlouvy č. 1 bylo dle článku 2. podmínkou pro vázanost vícepracemi pro obě smluvní strany potvrzení takových dalších prací v realizačním deníku díla, přičemž realizační stavební deník byl žalobcem v řízení předložen k důkazu. Toto zpochybnila žalovaná, když uváděla, že listina neobsahuje podpis svědkyně F. Okresní soud dále vycházel z výpovědi svědka B. a dospěl k jednoznačnému závěru, že stavební deník byl žalobcem veden v elektronické podobě, svědek B. do takového deníku zapisoval prostřednictvím tabletu, který byl dostupný na stavbě, ten také potvrdil, že bez předchozího odsouhlasení víceprací ze strany předchůdkyně žalované nemohlo k vícepracím dojít. Ze samotného stavebního deníku se podává, že do tohoto bylo dne 26. 7. 2017 zapsáno, že stejného dne došlo k navrhovaným přeobjednávkám, což bylo odsouhlaseno e-mailem k potvrzení víceprací v realizačním deníku došlo. Pokud bylo namítáno, že realizační deník neobsahoval podpis svědkyně F. a že jí ani nebyl posílán k nahlédnutí,

takovou povinnost předchůdkyně žalobce neměla dle Smlouvy 1. Okresní soud tak správně uzavřel, že strany smlouvy se nad rámec Smlouvy 1 dohodly na provedení dalších prací, za které předchůdkyně žalované zaplatí částku, která byla uvedena v excelové tabulce, což byla částka 382.114 Kč spolu s 15% DPH ve výši 57.317,10 Kč, tj. 439.431,10 Kč. S takovouto cenou svědkyně Petra F. v zastoupení za právní předchůdkyní žalované výslovně souhlasila. Okresní soud správně uzavřel, že žalobkyni náleží částka ve výši 439.431,10 Kč, a že nebylo prokázáno, že by byla dohodnuta částka ve výši 440.383 Kč, jak vyplynulo z předávacího protokolu, který však měl dle tvrzení žalované dvě verze a ve verzi, která byla předána žalované, tato částka uvedená nebyla (bod 62., 63., 67. rozsudku okresního soudu). Žalovaná pak dále nezpochybňovala nároky žalobkyně, jak byly uvedeny v tabulce v bodu 72. rozsudku, tedy že žalobci vznikl nárok na další částku 38.864 Kč, což je částka představující smluvní pokutu z nezaplacených faktur, jak jsou v této tabulce uvedeny.

19. Odvolací soud se rovněž plně ztotožňuje s právními závěry, které učinil okresní soud.

20. Především bylo nutno se vypořádat s platností ujednání o smluvní pokutě. Ta byla sjednána v bodu 12. Smlouvy 1 tak, že v případě prodlení objednatele je objednatel povinen zaplatit zhotoviteli smluvní pokutu ve výši 0,5 % za každý započatý kalendářní den prodlení. Nebyla tedy sjednána, jak namítá žalovaná s odkazem na rozhodnutí 23 Cdo 4281/2011, pro porušení jakékoliv smluvní povinnosti. Smluvní pokuta byla sjednána pro prodlení objednatele. Objednatel měl hlavní povinnost, a to je povinnost zaplacení vyúčtovaných částek za provedená díla. Okresní soud správně v bodu 57. rozsudku dospěl k závěru, že byť nejsou zcela jednoznačná ujednání o smluvní pokutě, nelze mít za to, že by se jednalo o neurčitost, která by vedla ke zdánlivosti právního jednání. Odkázal na rozhodnutí 23 Cdo 4327/2014 a správně dospěl k závěru, že jestliže v obou smlouvách bylo uvedeno, že v případě prodlení objednatele je tento povinen zaplatit zhotoviteli smluvní pokutu ve výši 0,5 % za každý započatý kalendářní den prodlení, pak povinnost, kterou v tomto případě zajišťovala smluvní pokuta, zde sice není výslovně vyjádřena, nicméně je třeba pod ní zahrnovat veškeré povinnosti, které právní předchůdkyně žalované dle obou smluv měla, tedy především povinnost k zaplacení ceny. Je-li smluvní pokuta sjednána pro případ porušení povinnosti tvořící ucelený a identifikovatelný soubor, aniž by bylo případné porušení jednotlivých povinností ve smlouvě konkretizováno, je naplněn požadavek určitosti. Logickým výkladem pak lze dospět k závěru, že rozhodná byla částka, se kterou měla být předchůdkyně žalované v prodlení, nikoliv částka jiná.

21. Okresní soud správně posoudil otázku stavění promlčecí lhůty s ohledem na probíhající řízení před okresním soudem pod sp. zn. 18 C 83/2019. Toto řízení bylo nejdříve přerušeno z důvodu, že se účastníci k nařízenému jednání nedostavili, Poté bylo řízení zastaveno neboť nebyl podán návrh na pokračování v řízení dle § 111 odst. 4 o. s. ř. Ve smyslu ust. § 648 věta prvá o. z. pak nelze dovodit, že by bylo řádně pokračováno v řízení. Tím, že řízení bylo zastaveno z důvodu, že nebyl podán návrh na pokračování v řízení, nejedná se o řádné pokračování v řízení. Po dobu řízení před okresním soudem ve věci 18 C 83/2019 tak nedošlo ke stavění běhu promlčecí lhůty. Ustanovení § 652 o. z. se v tomto případě neuplatní a nejedná se ani o případy vyjmenované v ust. § 646 až 651. Ve smyslu rozhodnutí NS ČR 22 Cdo 3110/2010, 22 Cdo 1032/2014 a 32 Cdo 2666/2018 je nutno dospět k závěru, že není-li podán návrh na pokračování řízení dle ust. § 111 odst. 4 o. s. ř., je na věc třeba pohlížet z hlediska promlčení tak, jako by řízení vůbec nebylo zahájeno a nedošlo ke stavení promlčení lhůty ve smyslu § 648 o. z.

22. Okresní soud se dále zabýval otázkou počátku běhu promlčecí lhůty u nároku na zaplacení jednotlivých částek za provedení díla. Zcela správně s odkazem na rozhodnutí NS ČR 31 Cdo 3125/2022 uvedl, že je nutno rozlišovat okamžik práva na plnění a okamžik splatnosti. Právo na plnění vzniká okamžikem, kdy nastane právní skutečnost, se kterou právní předpis nebo smlouva jeho vznik spojují. Splatnost je určena dobou, ve které je dlužník povinen dluh splnit. Podle smlouvy, právního předpisu nebo rozhodnutí, není-li doba plnění takto určena, vyvolá ji věřitel tím, že dlužníka o splnění požádá. Občanský zákoník počátek běhu promlčecí doby

nespojuje s dobou splatnosti závazku, ale s možností uplatnit právo na plnění (§ 619 o. z.). Právo na zaplacení mohl žalobce uplatnit okamžikem splnění podmínek pro vystavení faktur (33 Cdo 4175/2009). Okolnostmi rozhodujícími pro počátek běhu promlčecí lhůty jsou tak ve smyslu § 619 odst. 2 o. z. okolnosti, z nichž se věřitel dozvěděl nebo mohl dozvědět, že mu vzniklo právo určit dobu splnění dluhu. Od tohoto dne začíná běžet tříletá subjektivní promlčecí lhůta dle § 629 odst. 1 o. z. Okresní soud pak správně dovozuje, že ve Smlouvě 1 a 2 nebyla sjednána splatnost odměny za dílo a žalobce mohl požadovat zaplacení ceny ihned po faktickém provedení. Za den provedení díla je nutno považovat den, kdy byly vystaveny jednotlivé faktury. Faktury č. 117016 a č. 117014 vystavené na částky 223.883 Kč a 187.373 Kč byly vystaveny 28. 7. 2017 a tehdy mohl žalobce požadovat plnění. V tento den začala také běžet tříletá promlčecí lhůta. Pokud žaloba byla podána 5. 10. 2020, je nárok promlčen.

23. Pokud se týká promlčení práva na zaplacení smluvní pokuty, dle rozsudku NS ČR sp. zn. 33 Cdo 2637/2008 „promlčelo-li se právo zajištěné smluvní pokutou, nemůže věřitel úspěšně uplatňovat právo na zaplacení smluvní pokuty, které vzniklo po promlčení zajištěného práva.“ Podle rozhodovací praxe Nejvyššího soudu platí, že smluvní pokuta, jejíž výše byla sjednána procentuální sazbou z dlužné částky za každý den prodlení se nepromlčuje jako celek. Podle rozhodnutí 29 Odo 47/2001 (R 36/2003) „u práva na zaplacení smluvní pokuty sjednané procentní sazbou ze stanovené částky za každý den prodlení počíná promlčecí doba v obchodních závazkových vztazích běžet vždy dnem, za který věřiteli vzniklo právo na smluvní pokutu (§ 393 odst. 1, § 387 odst. 1 a § 397 o. z.).“ Totéž se říká například v rozhodnutí 32 Cdo 3457/2012. V rozhodnutí 32 Cdo 2480/2007 se uvádí: „po promlčení práva zajišťovaného smluvní pokutou nelze soudně přiznat právo na zaplacení smluvní pokuty za dobu po uplynutí promlčecí doby“. Na ně navazuje rozhodnutí 33 Cdo 2637/2008, které říká: „promlčelo-li se právo zajištěné smluvní pokutou, nemůže věřitel úspěšně uplatnit právo na zaplacení smluvní pokuty, které vzniklo po promlčení zajištěného práva“. Okresní soud tedy i tuto otázku posoudil správně, když dovodil, že žalobce má nárok na zaplacení smluvní pokuty vyplývající ze Smlouvy 1 toliko za dobu od 5. 10. 2017 do 29. 7. 2020, když za dobu od 28. 8. 2017 do 4. 10. 2017, respektive za dobu od 25. 9. 2017 do 4. 10. 2017 jsou nároky žalobce promlčeny a po datu 29. 7. 2020 nelze smluvní pokuty požadovat s ohledem na promlčení zajištěných pohledávek. Okresní soud pak nepochybil při stanovení výše smluvní pokuty stanovené z částky 439.431,10 Kč, respektive 187.261 Kč a 223.407 Kč.

24. Stejně tak se odvolací soud ztotožňuje se závěry učiněnými okresním soudem, pokud přiznal smluvní pokutu z faktury č. 117017 za dobu od 3. 10. 2017 do 17. 10. 2017, tedy za 14 dnů, celkem částka 5.810 Kč, kdy i zde okresní soud správně dovodil, že vzhledem k vznesené námitce promlčení bylo možné žalobci přiznat smluvní pokutu toliko za období od 5. 10. 2017 do 16. 10. 2017, tj. za 12 dnů, tedy celkem částku 4.980,36 Kč. Ohledně zbylých faktur, jak jsou specifikovány v tabulce v bodu 72. odůvodnění rozsudku, je nárok na zaplacení smlouvy pokuty promlčen a z toho důvodu byl správně okresním soudem tento nárok zamítnut.

25. Pokud se týká moderace smluvní pokuty dle § 2051 o. z. nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu, může soud na návrh dlužníka snížit s přihlédnutím k hodnotě a významu zajišťované povinnosti až do výše škody vzniklé do doby rozhodnutí porušením té povinnosti, na kterou se vztahuje smluvní pokuta. K náhradě škody, vznikne-li na ni později právo, je poškozený oprávněn do výše smluvní pokuty.

26. Dle rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 2273/2022 ze dne 11. 1. 2023 „Přiměřenost smluvní pokuty ve smyslu § 2051 o. z. se posuzuje s ohledem na to, jakým způsobem a za jakých okolností nastalo porušení smluvní povinnosti utvrzené smluvní pokutou a v jaké míře se dotklo zájmů věřitele, které měly být sjednáním smluvní pokuty chráněny. Soud nezkoumá nepřiměřenost ujednání o smluvní pokutě, nýbrž nepřiměřenost konkrétního nároku za smluvní pokutu. Přihlédne přitom nejen k okolnostem známým již v době sjednávání smluvní pokuty, ale též k okolnostem, které zde byly při porušení smluvní povinnosti, jakož i k okolnostem, které

nastaly po jejím porušení, mají-li v porušení smluvní povinnosti nepochybně původ a byly-li v době porušení povinnosti předvídatelné."

27. S ohledem na právní větu shora citovaného rozhodnutí je zřejmé, že nelze přihlížet při posuzování moderace jen k okolnostem, které tady byly při sjednávání smluvní pokuty, ale přihlédne se také k okolnostem, které zde byly při porušení smluvní povinnosti, jakož i k okolnostem, které nastaly po jejím porušení. Nicméně jak uvádí správně okresní soud, žalovaná pouze poukazovala na nepřiměřenou výši obou smluvních pokut a neuváděla žádné další okolnosti, které by měly být v rámci případné moderace zohledněny. Moderace na přiměřenou částku nezbytně vyžadují zvážení konkrétních zájmů jak dlužníka, tak věřitele při konkrétním porušení smluvní povinnosti. Aby soud mohl posoudit nepřiměřenost nároku ze smluvní pokuty, musí si prostřednictvím ujednání o smluvní pokutě podle § 555 a násl. o. z. ujasnit, jakou funkci měla daná smluvní pokuta plnit, neboť v závislosti na tom, jaké funkce plní, sleduje také smluvní pokuta různé zájmy stran a pro posouzení přiměřenosti budou rozhodující odlišné aspekty. Primárně lze vyjít z předpokladu, že každá smluvní pokuta se vyznačuje preventivní (nátlakovou) funkcí, neboť vytváří tlak na dlužníka, aby smluvní povinnosti dostál, respektive ji neporušil. Smluvní pokuta může dále plnit rovněž funkci paušalizační, tzn. paušalizaci náhrady škody, nebo výlučně funkci sankční. Je zřejmé, že v tomto případě měla smluvní pokuta plnit jak funkci preventivní, tak rovněž sankční za nesplnění dluhu v případě jeho prodlení. Je nutno přihlédnout k tomu, že žalovaná nejen nezaplatila vyúčtované částky za provedení díla poté co obdržela faktury, ale v podstatě je nezaplatila dosud. Žalované je nutno klást k tíži, že nezaplatila ani částku, která byla nepochybně smlouvou o dílo sjednána, to je ta základní částka 267.895 Kč, která byla nespornou. Netvrdila přičemž žádné okolnosti, které by žalované bránily k zaplacení alespoň této částky. Je proto správný závěr okresního soudu pokud uvedl, že nepřiměřenost smluvní pokuty sjednané formou určité sazby za stanovenou časovou jednotku nelze usuzovat z její celkové výše, je-li důsledkem dlouhodobého prodlení a s tím spojeným navyšováním o jinak přiměřenou sjednanou sazbu (31 Cdo 927/2016). Nárůst smluvní pokuty do výše, jak ji požaduje žalobce, jednak zavinila žalovaná tím, že nezaplatila alespoň část vyúčtované ceny, sama o sobě pak tato výše smluvní pokuty nemůže vést k závěru, že by smluvní pokuty byly nepřiměřené a bylo třeba je moderovat soudem. Denní sazbu 0,5 % z dlužné částky není možno shledat za nepřiměřenou, když smluvní pokuty zajišťovaly několikasettisícovou cenu díla.

28. S ohledem na shora uvedené byl rozsudek okresní soudu v odstavcích I., II., IV. a V. výroku potvrzen jako věcně správný v souladu s ust. § 219 o. z.

29. Pokud se týká nákladového výroku, zástupce žalobce je plátcem DPH. Za řízení před soudem prvého stupně mu náleží odměna za 16 úkonů právní služby po 19.340 Kč a 16 režijních paušálů po 300 Kč, tj. 314.240 Kč. Z této částky mu náleží 21% DPH, tj. 65.990,40 Kč, tj. celkem 380.230,40 Kč. Dále žalobci náleží náhrada za zaplacený soudní poplatek ve výši 137.690 Kč. Celkem činí náklady řízení 517.920,40 Kč. 54 % z této částky činí částku ve výši 279.677 Kč, kterou je žalovaná povinna zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku. V tomto směru byl rozsudek okresního soudu v souladu s ust. § 220 odst. 1 o. s. ř. změněn.

30. V odvolacím řízení byl úspěch a neúspěch stran shodný jako u okresního soudu, tedy v rozsahu 54 %. Zástupci žalobce náleží odměna za tři úkony právní služby, tj. za podané odvolání, vyjádření k odvolání a účast u odvolacího jednání, tedy 3x po 19.340 Kč, tj. 58.020 Kč, dále mu náleží tři režijní paušály po 300 Kč, tj. 900 Kč. Dále mu náleží náhrada za cestovné ve výši 8.369,60 Kč za cestu z Plzně do Ostravy a zpět osobním automobilem Hyundai RZ 4P8 4230 při průměrné spotřebě 7,2 l motorové nafty na 100 km, vyhláškové ceně nafty 38,70 Kč při paušální sazbě 5,60 Kč a ujetí celkem 998 km. Dále mu náleží náhrada za promeškaný čas trávený na cestě z Plzně do Ostravy a zpět, tj. 20 půlhodin po 100 Kč, tj. celkem 2.000 Kč. Celkem mu tak náleží náhrada ve výši 69.289,60 Kč, z této částky 21% DPH, tj. 14.550,80 Kč, tj. celkem 83.840,40 Kč, z toho 54 % činí 45.273,80 Kč. Dále žalobci náleží náhrada za zaplacený soudní poplatek z odvolání ve výši 31.806 Kč, 54 % z této částky činí 17.175 Kč. Celkem mu tak náleží částka ve výši 62.449 Kč,

kterou je žalovaná povinna zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobce.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno podat dovolání**, jestliže toto rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak, a to do dvou měsíců od doručení tohoto usnesení, prostřednictvím okresního soudu, k Nejvyššímu soudu České republiky.

Ostrava 4. prosince 2024

JUDr. Šárka Neuwirthová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Eva Pinkavová.